

Тема 8. Історико-філософський процес у Європі ХІХ ст.

КЛЮЧОВІ ТЕРМІНИ І ПОНЯТТЯ

- **ВІДЧАЙ ЕКЗИСТЕНЦІАЛЬНИЙ** (або тотальний) - за К'єркегором, стан, до якого людина може прийти внаслідок щирого самопізнання та самозаглиблення: шукаючи і не знаходячи ні в чому свого життєвого кореня, людина впадає у відчай — відчуття абсолютної самотності та відчуження від усього; це відчуття може привести людину до осмислення свого абсолютного відношення до абсолютного, тобто до Бога, в якому єдиному знаходить своє виправдання наша індивідуальність
- **ВОЛЯ** - неояснюване, ірраціональне прагнення до самоздшнення, просте поривання до буття, що, на думку А.Шопенгауера та Ф.Ніцше, лежить в основі будь-якого існування.
- **ЕКЗИСТЕНЦІЯ** — з лат. - існування; цей термін С.К'єркегором був витлумачений у його початковому 'значенні - "вихід за межі встановленого, усталеного" - для позначення провідної особливості людського існування: неузасадненості, відсутності надійних, однозначних коренів буття.
- **ЖИТТЯ** - за Ф.Ніцше, єдина справжня реальність, бо все в світі постає лише різними проявами життя; в основі життя лежить "воління до волі", тобто бажання проявити воління як таке.
- **ДІАЛЕКТИЧНИЙ ТА ІСТОРИЧНИЙ МАТЕРІАЛІЗМ** - назва основних філософських складових вчення марксизму, що прагнув бути системою тверджень про світ, як в основі своїй - матеріальний, ніким не створений, але динамічний і рухливий; соціальна історія тлумачилася як різновид матеріального процесу, тому її засади визначали процеси виробництва. Свідомість і мислення при цьому розглядалися як результат стихійних перехрещень природних взаємодій, як форма відображення одних матеріальних процесів у інших; відповідно свідомість не могла мати власного онтологічного статусу: буття є первинне, а свідомість - вторинна (відображення).
- **ІРРАЦІОНАЛЬНЕ** - таке, що не підлягає розумінню, раціональному поясненню та тлумаченню.
- **ПОЗИТИВНЕ** - основне поняття філософських міркувань О.Конта: ясне, реальне, спостережуване, корисне, - те, що повинна вивчати наука, відкидаючи примарне, непевне, непотрібне людині та суспільству.